

u trenutku, kad to nije niko očekivao, napala ga ljuta bolest, kojoj je tražio liječnika u Beču, ali izalud, jer ga je nemila smrt shvatal dne 29. pr. mjeseca, istog dana, kad i našeg staroga kapetana Fiamina.

Svi, koji su Rikarda poznavali, pokazivali su za nj u vrijeme njegove dugotrajne bolesti velik interes, dok bi upravo nemoguće bilo opisati dojam, što ga je izazvala u svim ovim našim krajevinama vijest o njegovoj preranoj smrti.

Bilo mu je tek četrdeset godina!..

Pokonjik Rikard nije bio samo čovjek većlikih sposobnosti, već je bio i vanredno dobra srca. Najbolji sin, vrlo dobar brat i prijatelj. Tko je pokucavao na njegovo dobro srce, bio je siguran da će u njega naci pomoći i potpore. Mnoge je naše ljudi ponamjestio, mnogime pribavio koriču kruga..

Rikard Tomašić bio je naš čovjek. Svi mi, koji mu bijasmo bliže, živo se sjecamo, s kakvom je strepnjom u vrijeme velikog rata pratio sudbinu ugroženog Slavenstva i posljedi, u ovim sadašnjim prilikama, on bi se uvijek našao na poprištu, kad je to narodna dužnost od njega tražila.

Svi žalimo za njegovim mladim životom i toploim, bratskom dobrotom njegovom. Svi žalimo za njim, pa i svi stranci, koji su ga uvelike postovali i zbor njegovih vrlina i zbor njegovog lijeposrca načina, kojim je susretio sve i svakoga.

Iz Beča preneseni su njegovi smrtni ostanci u Opatiju i tu su na groblju na »Kosovom« — sahranjeni uz ljepe počasti i uz učestvovanje velikog broja svjedaka.

Rastrušenim roditeljima, koji ne gube u nijemu samu miloga sina, već i pravog, dobrog prijatelja, te svoj ostaloj rodbini naše najskrenije sačešće!

A Tebi, Rikarde, neka je laka cva naša crna zemljava!

Josip Pangerc

Danas mora da naš list zabilježi i treći slučaj smrti. Prekucir umro je u Dofini nakon teže bolesti Josip Pangerc, bivši općinski načelnik, bivši narodni zastupnik u istarskom saboru i član pokrajinskog odbora. Pokonjik je Pangerc od mladih dana neuromorno radio na narodnom budžetu osobito u sjevernijem dijelu Istre. Pređ očima mu je bila samo dobrobit naroda, pa je sve svoje stvari zapustio verifici plemenitu zadaru narodnog apostola. Dok ga nije bolest shvrala na krevet ostao je neuromorni radnik na narodnoj njivi. Višegodišnji odbornik našeg političkog društva, najoručniji društveni povjerenik iznajmio je pred odborske sjednice stvarne predloge i upute, po kojima se opazalo, da je Pangerc čovjek iskustva i propitane borbe. S njime gubi Istra jednoga od starih svojih kremenačkih i suborica naših narodnih vodova Spinetića, Mandića i Laginje.

Nek je vječna slava Josipu Pangercu, i zemlja, za koju je on toliko radio, nek mu bude laka!

DOPISI

IZ RIEKE.

Još o svetom Vida — Što veli historija? — Svor Tranquilli i rječka miserijsa. Povodanij.

U doba, kad su na Rijeci, osim trave, rasle još i neke druge stvari, iznikalj je i ova poslovica: — Sveti Vid — crešan sit. Nineta zna još i jednu drugu, ali ne creš da mi je kaže. Sve pokazuje, da se je na Rijeci od vajkada govorilo latinski, a pokazuje i to, da je naš rječki latinski jezik odvrijek vragomečne malitice hrvatskomu. Uzmite u ruke kakuv komparativnu gramatiku, pa da se odmah i sami uvjerite.

PODLISTAK

ERNEST RADETIC:

Babe ča čaraju, stirajte z hiže!

Pripovjet iz istarskog narodnog života i porečkom dijalektu.

(Nastavak i svršetak.)

Jive je malo spa. Ni pasalo janka po ure, a on je počeo jokati od trbuha. Une toši-gane trave su ga počele gristi po crvi, kako da te mu bi raspriskidati.

«A jo, majko moja, moj trubh — — »

«Vogani mi gori, u črvi, živi vogani, lipi tac moj. Svi se je zgrijči od muke, skaka je po posteli i tombula se zjenoga kraja na drugi. Na hipe je škika, kako kad se blago kolje. Svi su po hiži počeli ko njega plakati, ki nisu mogli čuti, kako se muci.

Cilo potle podne je tulija na ruke, diza mu, te je, brižan mali bija mrtav. Une toši-gane trave, pokupljene Bog zna skolje razderale su mu mala črvajca i on je zdahnju...

Grga ga je vred prija na ruke, diza mu glavi, ma za niš, oči su se zabilješe, na usiti mu se je pokazala nika zelena slija, a uno malo tilajce padalo je mrtvo, priz život, z ruk.

I djed našega Andreja Osojnika govorio je u mladosti, svojom nekakav latinski jezik, koji je bio na vlas sličan kastavskom narječju, tako da nisu ni ljudi vrlo tankoga uha mogli kad god raspoznati, gdje je u njegovu govoru počinjao hrvatski, a gdje je svršavao latinski jezik.

Mnoga mješavina ima u ovoj našoj Rijeci. Jesi Bog mi! Ovime ne mislim reći, da se samo u našim glavama uvijek nešto mijes. Imaju i historiju našoj stvari, koje se prečišćuju, koje izlaze jedna iz druge tako, da na kraju krajeva ne znas, koji je to vrag. Uzmimo u ruke Koblera, koji je bio od prilike toliko fjumskim Latinom, koliko i Zanelli. Razlika je samo u tome, što je Kobler bio čaca Kranjac, a Zanelli — mama Kranjica. Jedno stoji a to je, da Kobler je najveći rječki historičar, dokako osim Sušnje, koji takodje vuce svoju ložu iz kranjske dežele. (Kome su svu detalje poznati, mora, ako mu dјivo nije uzeo pamet, da prizna, da na Rijeci »extra Sclavoniam non est vita, ali si est vita, ni vrag za nju ne pil...») Uzmimo dakle Koblera, pa što vole u njemu nati? Nači jedno mjesto, gde Kobler veli, da su u staro doba Rijecani bili pogani i da su obozljavali jednoga Boga, koji se je zvao Svantevid. Taž Svantevid bio je Bog starih Slavena, su prema tome u ono staro doba i Rijecani bili Slaveni. Kad su zatim došli na Rijeku kršćanski misionari, nisu nikako mogli je takovih slučajeva bilo i druguda po našim zemljama, pa ja mu to vjerujem, to više, što je tako, sada svi znate — ima u blizini Mošćenica bog, kog se zove kao i jedan drugi slavenski Bog — Perun, a ima onuda i drugih imena, koja nam pokazuju, da mi smo u starini, kad su naši stari ovamo došli, imali svoje narodne, starodrevne bogove. Altročke Latini!

Neki naše ženice — naročito one u starom gradu — razbijaju sebe glavu, dači će nama sada biti stogod boje, otkad su nam crkvu Svetog Vida podigli na katedralu. Ja bih rekao, da nam ne će zato biti ni bolje ni gore. Bog i sveći ne mare za lijepa i raskošna prebivališta, nijeho, je najvjese prebivališta dobro i pošteno hudište srca. Osim toga mi znamo, da se je na Rijeci zbilje jedno veliko čudo, kada tu još nije bilo nikakve lijepa i velike crkve. To je bilo sreća, sreća, iz koje je protekla krv...

Sveti Vide, pomoz nas ti, kada ne će drugi bez strahu, da će vas zaplijeniti, možete da nam pišati, da je stanje na Rijeci upravo dezoniran ili kako bismo mi rekli strašno. Naijepje piste o Rijeci neki Vittorio Tranquilli u »Piccolo della Sera«. Izjavio je već nekoliko članaka, u kojima otkriva svu nevolju i strahotu naše, gde grad je u mnoge poteskoće i zaprke, koje stoje na putu raznim procedimenti. Ja pak ne gledam takav crno (Možda od straha, da me ne zaplijenite?) — Imamo novu katedralu, koju je prije neko dijesta godinu dogradila. Dok ga nije bolest shvrala na krevet ostao je neuromorni radnik na narodnoj njivi. Višegodišnji odbornik našeg političkog društva, najoručniji društveni povjerenik iznajmio je pred odborske sjednice stvarne predloge i upute, po kojima se opazalo, da je Pangerc čovjek iskustva i propitane borbe. S njime gubi Istra jednoga od starih svojih kremenačkih i suborica naših narodnih vodova Spinetića, Mandića i Laginje.

Nek je vječna slava Josipu Pangercu, i zemlja, za koju je on toliko radio, nek mu bude laka!

«Jive, moj, lipo dite moje, ča da me ne čuјes... zbugarila je Katarina, ljubiceš mu ledene prste na rukah, oči, čelo i lice, ma Jive je ni čuju...»

«Začijenim sin moj, ča će brižan tac twoj, prvi ragiča svoga...» šapta je Grgo Šinu, ma sin je muča...

«Svi noć je gericila svica u hiži, svu noć se je plakala i jekala, ma niš Stara Manda nijam je ubila svojin čaranjen i štrigljenjem jedino muško dite.

Kad su ga dva dana potle nosili zatopati njegova mati ni plakala za kason i cilo se je štelo stupilo, ča bi da mu mati ne plaeče. Samo je mučala i gledala kako da niš ne razumni i kasu prid slobon.

Kad su ga kalali na konopu u zemlji i kad su pale na kasi prve grude trde zemlje uskinkulje, kako da je ki uboja, z držetom u srce i takala letiti po cimiternu. «Jive, moj, Jive, dite moje, kamo si mi se zakrija?» vikala je i iskala ga po svakom kolutu.

Nenoga ni vidila ko sebe i nengac od sojih ni poznala. Komoč su je držali, tako je cukala sobon.

Bila je pošta spameri od žalosti za svojin djetetom.

«Ni doma se ni umirila. Jeno malo bi mučala i bila tih, a potle bi skočila i takala da je i en svoju ricetu: »Kad Katarina poči...»

Na Ivaniju u jutro moji su se sugrađani probudili u velikom strahu. To trišta, to tutnji, kao da se na grad prosula vatrica iz pet stolina baterija. Sudnji dan! Svijet je u prvi čas pomislio, da je to možda kakova druga »sacra entada». Medutim ona nije bila nikakva »sacra entada», već je ono bio strahovit prolom oblaka, koji je u jedan čas pretvorio čitav Rijeku u jednu pravu vodenu rijeku. Sve nabujalo, uzvrijelo, zašumilo. Voda prodire u kuće, u podrume u dućane. Još malo i sva bi ona svila u raznih skladista i dućana zaplovila puti Suzana na necrpičevi stelu siromašnih šverceraca... Uzasmah je narod s grozom u duši glede na onaj rasap. Tu su jedan da drugoga bili Italijani, Madžari, Nijemci i mi Jugoslaveni. U onaj čas bili smo svi dobri i plimenti. Zajednicka opasnost vezala je naše duše i srca naša vezom još nevidjene ljubavi.

Kad je poslijе nečišćo vremena opasnost manula, mi smo još stajali na svome mjestu i komentirali događaj. Što je opasnost bivala manja, to su se i duhovi većma ostobadali i ja sam evo, kako Madžar govori Nijemcu: — Da ju barem sada raznjela voda, kad ne može da bude naša!

Nijemci Madžaru: — Eh! da smo mi Nijemci znali, da će nas ovaj perifidi grad ovakvo nasaditi!

Jedan rječki autonomus drugom: — Che venisse un deluvio universaal e la sun-drassae tutta!...

Jedan Napolestanac drugome Napoletanu: Managia anima sua! Da ju je prije ponjela voda, ne bismo se ni mi bili rzočar...

Ja, Rokac, drugomu Rokcu: — Ma ikava bila ova naša gomilica, neka je jednako dragi Bog poživ! Amen!

Zatim smo se svrati, da opet jedni na druge režimo baš kao pravi sinovi Eve.

Rokac.

IZ PORNJANA.

Sigurno ćete se začuditi, da i iz ovih krajeva dobivate dopis, da nisu naši prilike, da se i javno potužimo o onome, što držimo, da je naše pravo. Potužiti se naime imamo na našu crkvu upravu.

Mi Pornjanci imademo svoju kapelaniju, ali za katu su nam uveli našeg dobrog kapelana, dolazi katkad misi k nama plovani barbarski gospod, gospod Ivan Cecinović. On naranči imade od naše kapeljanije potpuno dohodak. On nam ne ugodi, što bismo mi htjeli, a čini se da godoparam naše Pornjane. Na dan Dubova, došao je k nama misiti, i mi smo svrili proti njemu bilo nikakve lijepa i velike crkve. To je bilo razljutivši se, bacio na spasitelj, što je visio na križu, kamen. Na rebrima istovim stvorila se rana, iz koje je protekla krv...

Sveti Vide, pomoz nas ti, kada ne će drugi bez strahu, da će vas zaplijeniti, možete da nam pišati, da je stanje na Rijeci upravo dezoniran ili kako bismo mi rekli strašno. Naijepje piste o Rijeci neki Vittorio Tranquilli u »Piccolo della Sera«. Izjavio je već nekoliko članaka, u kojima otkriva svu nevolju i strahotu naše, gde grad je u mnoge poteskoće i zaprke, koje stoje na putu raznim procedimenti. Ja pak ne gledam takav crno (Možda od straha, da me ne zaplijenite?) — Imamo novu katedralu, koju je prije neko dijesta godinu dogradila. Dok je bilo nešto, da je opet Bilić za 600 lira. Na to je skočiti rječima na plovani kamenar Kruš Šaški, jer da je kampnja naše pornjanke crkve i da nije lijepo, da ne radi se da salavolimo, kad bi ljudi bili dati za 1000 lira. Nasolj crkvi pada štuk i krov. Naš narod hribi crkvi i svi bi htjeli, da crkva ima više. Sve je to lijepo predložio gospodin plovani plovani hribi crkvi Šaški, koji je živio u blizini. Sveti Vide, pomoz nas ti, kada neće dati na licu, već da će je opet Bilić za 600 lira. Na to je skočiti rječima na plovani kamenar Kruš Šaški, jer da je kampnja naše pornjanke crkve i da nije lijepo, da ne radi se da salavolimo, kad bi ljudi bili dati za 1000 lira. Nasolj crkvi pada štuk i krov. Naš narod hribi crkvi i svi bi htjeli, da crkva ima više. Sve je to lijepo predložio gospodin plovani plovani hribi crkvi Šaški, koji je živio u blizini. Sveti Vide, pomoz nas ti, kada neće dati na licu, već da će je opet Bilić za 600 lira. Na to je skočiti rječima na plovani kamenar Kruš Šaški, jer da je kampnja naše pornjanke crkve i da nije lijepo, da ne radi se da salavolimo, kad bi ljudi bili dati za 1000 lira. Nasolj crkvi pada štuk i krov. Naš narod hribi crkvi i svi bi htjeli, da crkva ima više. Sve je to lijepo predložio gospodin plovani plovani hribi crkvi Šaški, koji je živio u blizini. Sveti Vide, pomoz nas ti, kada neće dati na licu, već da će je opet Bilić za 600 lira. Na to je skočiti rječima na plovani kamenar Kruš Šaški, jer da je kampnja naše pornjanke crkve i da nije lijepo, da ne radi se da salavolimo, kad bi ljudi bili dati za 1000 lira. Nasolj crkvi pada štuk i krov. Naš narod hribi crkvi i svi bi htjeli, da crkva ima više. Sve je to lijepo predložio gospodin plovani plovani hribi crkvi Šaški, koji je živio u blizini. Sveti Vide, pomoz nas ti, kada neće dati na licu, već da će je opet Bilić za 600 lira. Na to je skočiti rječima na plovani kamenar Kruš Šaški, jer da je kampnja naše pornjanke crkve i da nije lijepo, da ne radi se da salavolimo, kad bi ljudi bili dati za 1000 lira. Nasolj crkvi pada štuk i krov. Naš narod hribi crkvi i svi bi htjeli, da crkva ima više. Sve je to lijepo predložio gospodin plovani plovani hribi crkvi Šaški, koji je živio u blizini. Sveti Vide, pomoz nas ti, kada neće dati na licu, već da će je opet Bilić za 600 lira. Na to je skočiti rječima na plovani kamenar Kruš Šaški, jer da je kampnja naše pornjanke crkve i da nije lijepo, da ne radi se da salavolimo, kad bi ljudi bili dati za 1000 lira. Nasolj crkvi pada štuk i krov. Naš narod hribi crkvi i svi bi htjeli, da crkva ima više. Sve je to lijepo predložio gospodin plovani plovani hribi crkvi Šaški, koji je živio u blizini. Sveti Vide, pomoz nas ti, kada neće dati na licu, već da će je opet Bilić za 600 lira. Na to je skočiti rječima na plovani kamenar Kruš Šaški, jer da je kampnja naše pornjanke crkve i da nije lijepo, da ne radi se da salavolimo, kad bi ljudi bili dati za 1000 lira. Nasolj crkvi pada štuk i krov. Naš narod hribi crkvi i svi bi htjeli, da crkva ima više. Sve je to lijepo predložio gospodin plovani plovani hribi crkvi Šaški, koji je živio u blizini. Sveti Vide, pomoz nas ti, kada neće dati na licu, već da će je opet Bilić za 600 lira. Na to je skočiti rječima na plovani kamenar Kruš Šaški, jer da je kampnja naše pornjanke crkve i da nije lijepo, da ne radi se da salavolimo, kad bi ljudi bili dati za 1000 lira. Nasolj crkvi pada štuk i krov. Naš narod hribi crkvi i svi bi htjeli, da crkva ima više. Sve je to lijepo predložio gospodin plovani plovani hribi crkvi Šaški, koji je živio u blizini. Sveti Vide, pomoz nas ti, kada neće dati na licu, već da će je opet Bilić za 600 lira. Na to je skočiti rječima na plovani kamenar Kruš Šaški, jer da je kampnja naše pornjanke crkve i da nije lijepo, da ne radi se da salavolimo, kad bi ljudi bili dati za 1000 lira. Nasolj crkvi pada štuk i krov. Naš narod hribi crkvi i svi bi htjeli, da crkva ima više. Sve je to lijepo predložio gospodin plovani plovani hribi crkvi Šaški, koji je živio u blizini. Sveti Vide, pomoz nas ti, kada neće dati na licu, već da će je opet Bilić za 600 lira. Na to je skočiti rječima na plovani kamenar Kruš Šaški, jer da je kampnja naše pornjanke crkve i da nije lijepo, da ne radi se da salavolimo, kad bi ljudi bili dati za 1000 lira. Nasolj crkvi pada štuk i krov. Naš narod hribi crkvi i svi bi htjeli, da crkva ima više. Sve je to lijepo predložio gospodin plovani plovani hribi crkvi Šaški, koji je živio u blizini. Sveti Vide, pomoz nas ti, kada neće dati na licu, već da će je opet Bilić za 600 lira. Na to je skočiti rječima na plovani kamenar Kruš Šaški, jer da je kampnja naše pornjanke crkve i da nije lijepo, da ne radi se da salavolimo, kad bi ljudi bili dati za 1000 lira. Nasolj crkvi pada štuk i krov. Naš narod hribi crkvi i svi bi htjeli, da crkva ima više. Sve je to lijepo predložio gospodin plovani plovani hribi crkvi Šaški, koji je živio u blizini. Sveti Vide, pomoz nas ti, kada neće dati na licu, već da će je opet Bilić za 600 lira. Na to je skočiti rječima na plovani kamenar Kruš Šaški, jer da je kampnja naše pornjanke crkve i da nije lijepo, da ne radi se da salavolimo, kad bi ljudi bili dati za 1000 lira. Nasolj crkvi pada štuk i krov. Naš narod hribi crkvi i svi bi htjeli, da crkva ima više. Sve je to lijepo predložio gospodin plovani plovani hribi crkvi Šaški, koji je živio u blizini. Sveti Vide, pomoz nas ti, kada neće dati na licu, već da će je opet Bilić za 600 lira. Na to je skočiti rječima na plovani kamenar Kruš Šaški, jer da je kampnja naše pornjanke crkve i da nije lijepo, da ne radi se da salavolimo, kad bi ljudi bili dati za 1000 lira. Nasolj crkvi pada štuk i krov. Naš narod hribi crkvi i svi bi htjeli, da crkva ima više. Sve je to lijepo predložio gospodin plovani plovani hribi crkvi Šaški, koji je živio u blizini. Sveti Vide, pomoz nas ti, kada neće dati na licu, već da će je opet Bilić za 600 lira. Na to je skočiti rječima na plovani kamenar Kruš Šaški, jer da je kampnja naše pornjanke crkve i da nije lijepo, da ne radi se da salavolimo, kad bi ljudi bili dati za 1000 lira. Nasolj crkvi pada štuk i krov. Naš narod hribi crkvi i svi bi htjeli, da crkva ima više. Sve je to lijepo predložio gospodin plovani plovani hribi crkvi Šaški, koji je živio u blizini. Sveti Vide, pomoz nas ti, kada neće dati na licu, već da će je opet Bilić za 600 lira. Na to je skočiti rječima na plovani kamenar Kruš Šaški, jer da je kampnja naše pornjanke crkve i da nije lijepo, da ne radi se da salavolimo, kad bi ljudi bili dati za 1000 lira. Nasolj crkvi pada štuk i krov. Naš narod hribi crkvi i svi bi htjeli, da crkva ima više. Sve je to lijepo predložio gospodin plovani plovani hribi crkvi Šaški, koji je živio u blizini. Sveti Vide, pomoz nas ti, kada neće dati na licu, već da će je opet Bilić za 600 lira. Na to je skočiti rječima na plovani kamenar Kruš Šaški, jer da je kampnja naše pornjanke crkve i da nije lijepo, da ne radi se da salavolimo, kad bi ljudi bili dati za 1000 lira. Nasolj crkvi pada štuk i krov. Naš narod hribi crkvi i svi bi htjeli, da crkva ima više. Sve je to lijepo predložio gospodin plovani plovani hribi crkvi Šaški, koji je živio u blizini. Sveti Vide, pomoz nas ti, kada neće dati na licu, već da će je opet Bilić za 600 lira. Na to je skočiti rječima na plovani kamenar Kruš Šaški, jer da je kampnja naše pornjanke crkve i da nije lijepo, da ne radi se da salavolimo, kad bi ljudi bili dati za 1000 lira. Nasolj crkvi pada štuk i krov. Naš narod hribi crkvi i svi bi htjeli, da crkva ima više. Sve je to lijepo predložio gospodin plovani plovani hribi crkvi Šaški, koji je živio u blizini. Sveti Vide, pomoz nas ti, kada neće dati na licu, već da će je opet Bilić za 600 lira. Na to je skočiti rječima na plovani kamenar Kruš Šaški, jer da je kampnja naše pornjanke crkve i da nije lijepo, da ne radi se da salavolimo, kad bi ljudi bili dati za 1000 lira. Nasolj crkvi pada štuk i krov. Naš narod hribi crkvi i svi bi htjeli, da crkva ima više. Sve je to lijepo predložio gospodin plovani plovani hribi crkvi Šaški, koji je živio u blizini. Sveti Vide, pomoz nas ti, kada neće dati na licu, već da će je opet Bilić za 600 lira. Na to je skočiti rječima na plovani kamenar Kruš Šaški, jer da je kampnja naše pornjanke crkve i da nije lijepo, da ne radi se da salavolimo, kad bi ljudi bili dati za 1000 lira. Nasolj crkvi pada štuk i krov. Naš narod hribi crkvi i svi bi htjeli, da crkva ima više. Sve je to lijepo predložio gospodin plovani plovani hribi crkvi Šaški, koji je živio u blizini. Sveti Vide, pomoz nas ti, kada neće dati na licu, već da će je opet Bilić za 600 lira. Na to je skočiti rječima na plovani kamenar Kruš Šaški, jer da je kampnja naše pornjanke crkve i da nije lijepo, da ne radi se da salavolimo, kad bi ljudi bili dati za 1000 lira. Nasolj crkvi pada štuk i krov. Naš narod hribi crkvi i svi bi htjeli, da crkva ima više. Sve je to lijepo predložio gospodin plovani plovani hribi crkvi Šaški, koji je živio u blizini. Sveti Vide, pomoz nas ti, kada neće dati na licu, već da će je opet Bilić za 600 lira. Na to je skočiti rječima na plovani kamenar Kruš Šaški, jer da je kampnja naše pornjanke crkve i da nije lijepo, da ne radi se da salavolimo, kad bi ljudi bili dati za 1000 lira. Nasolj crkvi pada štuk i krov. Naš narod hribi crkvi i svi bi htjeli, da crkva ima više. Sve je to lijepo predložio gospodin plovani plovani hribi crkvi Šaški, koji je živio u blizini. Sveti Vide, pomoz nas ti, kada neće dati na licu, već da će je opet Bilić za 600 lira. Na to je skočiti rječima na plovani kamenar Kruš Šaški, jer da je kampnja naše pornjanke crkve i da nije lijepo, da ne radi se da salavolimo, kad bi ljudi bili dati za 1000 lira. Nasolj crkvi pada štuk i krov. Naš narod hribi crkvi i svi bi htjeli, da crkva ima više. Sve je to lijepo predložio gospodin plovani plovani hribi crkvi Šaški, koji je živio u blizini. Sveti Vide, pomoz nas ti, kada neće dati na licu, već da će je opet Bilić za 600 lira. Na to je skočiti rječima na plovani kamenar Kruš Šaški, jer da je kampnja naše pornjanke crkve i da nije lijepo, da ne radi se da salavolimo, kad bi ljudi bili dati za 1000 lira. Nasolj crkvi pada štuk i krov. Naš narod hribi crkvi i svi bi htjeli, da crkva ima više. Sve je to lijepo predložio gospodin plovani plovani hribi crkvi Šaški, koji je živio u blizini. Sveti Vide, pomoz nas ti, kada neće dati na licu, već da će je opet Bilić za 600 lira. Na to je skočiti rječima na plovani kamenar Kruš Šaški, jer da je kampnja naše pornjanke crkve i da nije lijepo, da ne radi se da salavolimo, kad bi ljudi bili dati za 1000 lira. Nasolj crkvi pada štuk i krov. Naš narod hribi crkvi i svi bi htjeli, da crkva ima više. Sve je to lijepo predložio gospodin plovani plovani hribi crkvi Šaški, koji je živio u blizini. Sveti Vide, pomoz nas ti, kada neće dati na licu, već da će je opet Bilić za 600 lira. Na to je skočiti rječima na plovani kamenar Kruš Šaški, jer da je kampnja naše pornjanke crkve i da nije lijepo, da ne radi se da salavolimo, kad bi ljudi bili dati za 1000 lira. Nasolj crkvi pada štuk i krov. Naš narod hribi crkvi i svi bi htjeli, da crkva ima više. Sve je to lijepo predložio gospodin plovani plovani hribi crkvi Šaški, koji je živio u blizini. Sveti Vide, pomoz nas ti, kada neće dati na licu, već da će je opet Bilić za 600 lira. Na to je skočiti rječima na plovani kamenar Kruš Šaški, jer da je kampnja naše pornjanke crkve i da nije lijepo, da ne radi se da salavolimo, kad bi ljudi b

Kralj i kraljica i prestolonasljednik nalaze se sada na ljetovanju na Bledu u Sloveniji, a prije toga bili su na kratkom putovanju u južnu Srbiju, gdje ih je svuda nadodijesljeno susretalo.

Rad italijansko-jugoslavenske komisije za razgraničenje je dovršen. Postignut je sporazum za povlačenje nove, granične linije u godinu Planine u Sloveniji.

Ustanak u Kitaju

Položaj u Kitaju postaje svakim danom sve više opasnijim ne samo za Europejcje, koji ondje živu nego i za politički položaj vlasti na daljem istoku. Izgleda da je kriza dovezla: svoj vrhunac. Bojevi oklopnika bili su zrestoki i prolisko se mnogo krvi. Na stotine je Kitajaca što ubijeno, što ranjeno. Katolički i protestantski misionerijavaju, da je čitava unutarnjost Kitaja pobunjena. U Shanghaiju su mobilizovani svi američki i evropski dobromiljovci, jer je policija doznala za plan, prema kome su kitajski daci namjeravali napasti na sve tudjine. Pred nekoliko dana prošli su kitajski daci i radnici po evropskom dijelu grada te pucali ne samo na poznate strance, nego i na zgrade Europejcja u Amerikanu. Parobrodarstvo u Hong Kongu uopće ne postoji, jer svih radnici štajkuju. Engleski konsulat u Kantonu poslao je zastupnicima stranih vlasti obavijest, da se snije jedna velika navalna na tudjine. Ujedno javlja tim za stupnicima, da su engleske čete u Kantonu dobile nalog, da svim silama imadu sprječiti svaku sakupljanje ljudi po kantonskim ulicama. Ovaj ustanak djaka radnika protiv vlasti tudjinačica ima velikog zamašja, jer se osniva na nacionalnoj i socijalnoj podlozi. Amerikanci su izjavili, da Rusija podržava Kitaj protiv Amerike i Evrope. Radi toga je Trockij poslao američke štampe brozav, kojim on to opovrgava. Rusija hoće, da bude samo posrednikom između Kitaja s jedne strane i Amerike i Evrope s druge strane, ali na temelju posvemašne jednokopravnosti. On da znade najbolje koliko treba Kitaju evropske ulijedjenosti. Kada su se u prošlosti dogli Amerikani protiv britanske vlasti — pita Trockij, u brozavci — zar su se dogli onda protiv Evrope? Revolucija u Kitaju učinili su nasilni pijačasti na sovjetski organi. Naravno da su sve simpatije Rusije na strani kitajskog naroda i Rusija vidi u toj kitajskoj revoluciji evropeiziranje Kitaja.

Zinovjev pak izjavljuje: «Era revolucija ratova još nije dovršena, što više mi se baš u njoj nalazimo. Podjarmeni istočni narodi, mogu da otreisu svoje dželatnosti samo onda ako ih u tome treća komunistička internacionala bude podržala. Danas se žive Kitai, sutra će se dugnati Indokinu, a obala Kinačina i Indija. I maročka kriza pokrenula je radničke masse. Krize u Engleskoj, finansijskim sistemima u Njemačkoj, veli dosta jasno, da se Evropa nalazi u teškoj političkoj krizi.»

I Amerika i Evrope vide u kitajskoj revoluciji nastavak ruske politike u Aziji. Kineski komunisti javljaju svojim pristašama, da je revolucija zahvatila čitavu Kinu i opozoruje ih, da se moraju boriti protiv evropskih kapitalista, kašto i protiv sadašnjice svoje vlade, koja podupire imperijalističke težnje Europejaca, Amerikanaca i Japonaca. Jedina sovjetska republika da podupire oslobođilački rat Kineza i da kitajski narod mora da znade, da je Rusija jedini prijatelj Kine. I zbića može nastati pogibelj za Evropu od žute rase.

Pregovori za uređenje državnih dogova Italije, Sjed. Državama Sjever. Amerike.

Dne 26. juna počeli su se u Londonu pregovori između talijanskog poslanika u Londonu senatora Albertija, koji zaступa Italiju i američkog državnog tajnika, da uredi talijanski dug prema Americi. Teknici pregovora je talijanski poslenik priznao, da talijanski dug prema Americi iznosi sa kamatinom 2,138.500.000 dolara (dvije milijarde, stotridesetosam milijuna i petstoština hiljada dolara) te je izjavio, da mu je mjen predsjednik Mussolini da upute nek saopšti Amerikanima, da će Italija savjesno ispuniti svoje međunarodne obaveze. Ali kašto Italija prihvata svoje dugove prema Americi, zahtjeva da i Amerika uzme u obzir sadašnji položaj Italije. Američki opunomoćenik, državni tajnik Mellon je izjavio, da će Amerika to uzet u obzir.

Predusa proti senatoru de Bono.

Citateljima je poznato da je izabijstva Matteottija bio smjenjen sa dužnosti ravnatelja javne sigurnosti de Bono a na njegovo mjesto postavljen prefekt Crispo Moncada. Dr. Donati, bivši ravnatelj popolarskoga lista je podigao tužbu proti senatoru de Bonu. Optužba je sadržavala 16 točaka, među inima, da je bio član «čeka», koji je organizirala više napada na pojedince, da je primio od rasprodaje preostalog vojnog materijala 48.000 lira, da je organizirao napad na narodnog poslanika Amendolu, da je odgovoran za ubijstvo Matteottija, jer da je kao

sef policije znao da se napadaj pripravlja, da je izdao Duminiću, jednom od učesnika u ubijstvu Matteottija, putni list na drugo ime i t.d.

Prošle sedmice je visoki sudski dvor na zahtjev drž. odvjetnika izrekao presudu,

da nema nikakvog uzroka za kazneno postupanje proti senatoru de Bonu.

Prevrat u Grčkoj.

Predprošlog četvrtka je grčki general Pangalos izvršio prevrat u Grčkoj. On je pobuni garnizonе u Grčkoj, po koči zapošlio poštu, vladine zgrade i državne urede i smjenio vladinu stražu. U devet sati predao je vlasti ultimatum, da odloži vlast, inače da će na Atenu (glavni grad Grčke) otvoriti artillerijsku vatru. Vlada da zaprijeći proljeće krv predala je demisiju u ruke predsjednika republike. Međutim je uz generala Pangalosa, pristala cijela mornarica i svu veću garnizonu u Grčkoj. Predsjednik republike je končano povjerio generalu Pangalosu da sastavi novu vladu. Pangalos je preuzeo za sebe ministarstvo vojne.

Kao povod ovom vojničkom prevratu smatraju se pregovori sa Jugoslavijom, jer vojnička liga prigovara dosadanju vlasti, da nije bila doista energetična prema zahtjevi Jugoslavije u pogledu Solunja i jugoslovenskog koridora do jugoslovenske zone u solunskoj luci preko grčkog teritorija.

Po prevratu je Pangalos, kao vodja revolucije izdalo manifest, u kojem kaže da velika većina naroda vojske i mornarice odobrava revoluciju. On obavećava dobru upravu, jednaku prava za sve, uređenje bježginskog i agrarnog pitanja i reorganizaciju vojske. Sastavio je ministarstvo, sam je ministar predsjednik i ministar rata, a inače su skoro svu ministri preuzeli po dva portfelja. Novi ministri su svih članovi parlamenta.

U ovom vojničkom prevratu nije učestvovao narod, ali izgleda da je svima po volji, jer se često dogadjaju razne nesreće, koje čovjek ni ne predviđa.

trčanskog lista mi savjetuje, da bi pametnija učinio, kad bi bio osim učitelja i svećenik i misioner nacionalne propagande među narodom, koji je protivan Italiji. Narod da je sve drugo samo ne siromašan. To je zbilja čudno pisanje. Trčanski «Piccolo» pred mjesec je dana izasao svog dopisnika Battaru po Istri. Battara je obišao jedan dio Istre, koji je kudikamo plodniji od Cibarije. I «Piccolo» je donesen dugo članke, u kojima je prikazivao žalosnici gospodarsko stanje u Istri. Al to, dozvajemo od dopisnika iz Račevasi, da Cibarija nije siromašna. On je naime tim riječima htio nešto drugo kazati, t. j. iako nije siromašna, ona je slavenska, pa nas nije što je siromašna. Najstrašnije je žalosnici iz Račevasi, to, da se slabom stanju na Cibariji osudjuje pisati jedan Italijan. Na svaki, koji ima samo malo spoznaja, taj znade, da je Cibarija bila, da jest i da će biti najsiromašniji dio Istre, jer se po krasu plugom ne prolazi.

Kolanje sitnog novca.

Sitni novac od 5 i 10 centezima starješina kova (većeg obliku) imao je izaći iz predmeta 30. junija. Novom odredbom se dozvajava koljanje tih patakuna do konca ovoga mjeseca (31. jula).

Dijete palo u živo vapno.

Trogodišnje dijete Ivan Kalac iz Humu je u jamu, gdje se gasilo vapno i poširolo po čitavom tijelu, a osobito su mu bile izgorjene oči. Bilo je prevezeno u bolnicu Pulu, gdje je u silini mukama umrlo.

Nek roditelji paze pomno na svoju djecu, jer se često dogadjaju razne nesreće, koje čovjek ni ne predviđa.

PRODULJENJE NATJECAJA.

Naš natječaj je produžen do 20. ovog mjeseca i to iz razloga, što je naš list više puta bio zaplijenjen. Prelije ovog vremena neće biti u vrijeme kada će biti produžen.

«NARODNI GOSPODAR».

Ovaj naš korisan i našem seljaku omiljeni prilog neće izlaziti mjesec dana. Naredni će biti izlažen u avgustu.

Obrana proti vinovoj pipi.

Prolazeci mjesecu lipnja vogniće može se opaziti na trsu katkada na lišće, savijenoga poput cigare. Liske su kovo uvelo je, osuši se i otpadne. Kako kukač vinova pipa. Kukac je težak, lenkast, ili kao eczel modre boje. Ponešte na nju, može se lako i u kvaru zavrti, kako nagrizu svojim rilcem list po listu i kod petlje. Uslijedi toga list vene, pa ga kukač smeta poput cigare. Nije uvijek za dovoljno samo s lišćem, rada nagrizu mlade zelene pupove. Otvorivši zamak lista, nači ćemo u njemu redovno 3—4 zuba na togukca. Vinova pipa unistiće najviše tako, ako marljivo pobiremo sastav (zafirkano) lišće, te ga skupa s jajima varimo. U jeseni pojavljuje se kukac po drugi put.

Tuđa valuta na trčanskoj burzi.

Trst, dne 7. jula 1925. — Jedna engleska sterlina 130.50.—131.50. na tajanski 1 američki dolar 27 talij. lira; 100 tajanskih franka 525 talij. lira; 100 francuskih franka 126 talij. lira; N. N. 5 lira; 4. Giuro Corazza, odjednako u Budetu 15 lira; 4. Bačić Josip, Matulji 2.50 i g. Petar Matulji, Vrsar-Trst 2.50. Clementini darovateljima na njegovu pomoć u ovo teško vrijeme, srdčano zahvaljujem!

DAROVI

za fond „Istarske Rijeće“.

Prigodom pogreba pok. kapetana Ivana Fiamina u Kastvu sakupljeno je za fond „Istarske Rijeće“ 205 lira i 330 dinara. Nedjelje darovali: g. Mete Peteh, Žminj 20 lira, g. August Reljic, Žminj 5 lira, N. N. 5 lira, g. Giuro Corazza, odjednako u Budetu 15 lira, g. Bačić Josip, Matulji 2.50 i g. Petar Matulji, Vrsar-Trst 2.50. Clementini darovateljima na njegovu pomoć u ovo teško vrijeme, srdčano zahvaljujem!

Izdavač, direktor i odgovorni urednik:

IVAN STARI

Tisk: TISKARA „EDINOST“ U TRSTU

ZGODNA PRILIKA Prodaje se jednokratna kuća sa tri sobe, kuhinjom, dve kondite i bijepim zemljistom u blizini željezničke stanice Matulji, selo Puhari, broj 23.

KUĆA NA PRODAJU sa grantom, podesa za gospodinju u Pobri, nedaleko Volosko-Opatije. Informacije u „Villa Stiglić“.

Javljam rođacima, prijateljima i znancima, da je dne 29. 0. m. umro u Opatiji u starosti od 80. godina gosp.

IVAN FIAMIN

pomorski kapetan

Mrtvi ostanci pokojnika sahranit će se po njegovoj želji na groblju Sv. Lucije u Kastvu, dne 1. jula u 5 sati poslije podne. Misla zadužinica služit će se u crkvi Sv. Lucije u Kastvu, dne 2. jula u 9 sati.

U OPATIJI, dne 30. junija 1925.

Rastvrljena udovica, rodbina i prijatelji.

ZAHVALA,

kojom se najiskrenije zahvaljujemo svima, koji su sučuvanju našoj neizmjernoj boli, povodom teškog gubitka ljubljena mi su-pruga i oca.

Osimbita zahvala mnogobrojnim darovateljima kita i vjenaca, kao i ostalima, koji otratili se nezaboravnog nám pokojnika k vječnom počinku.

OPATIJA, dne 29. junija 1925.

Tugujuća obitelj:

JACIĆ.

ALOJZIJ POVH

PIAZZA GARIBOLDI 2, prvi kat

Telefon 3-29
Najveće škodište satova i zlatnih predmeta u Trstu
Prodaje i na obroke

NOVE GREDE I DASKE prodaje po najpovoljnijim cijenama Matej Bancić — Krščanci p. Žmaji (Gimino), Istra.

KMETSKO-TRGOVAČKO DRUŠTVO S.O.J.

Via Raffineria 4 TRST

Telefon 36-75

NABAVLJA: svakovrstna vrtna, poljska i cvjetna sjemenja, umetna gnojiva: Thomassov drog, člusk saliter, superfosfat itd., gumpor, modru gauču, poljski strojeve i matljinice, burake, slomorezne, raznovrsne pluge, milne i prese za gozdje, sumpornjake, škopulnice, kose „MERKUR“ itd.

KUPUJE: drva za ogrijev, dveni ugljen, med, ovčji sir, mljeklo, maslo i druge poljske proizvode.

PRIMA u poljanu i u komisiju prodaju svakovrstnu robu.

POSREDUJE: uz najpovoljnije uvjete i na temelju prvostrukih garantija zajmove, novacne učestvovanje i osiguranje proti tući, vetrvi i za slučaj smrti.

Ugodna prilika za poljoprivrednicu, preprodavatelja i trgovca!